

**DOKU KÜLTÜRÜ YÖNTEMLERİ İLE ÜRETİLEN MEYVE/ASMA FİDANI/ÜRETİM
MATERYALİ VE ÇİLEK FİDESİ ÜRETİMİ, SERTİFİKASYONU İLE PAZARLAMASI
TEBLİĞİ
(TEBLİĞ NO: 2010/47)**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğ; ticari amaçla doku kültürü yöntemleri ile üretilen, dağıtılan, satılan, ithal edilen meyve ve asma fidanı/üretim materyali ile çilek fidelerinin ismine doğru, standartlara uygun ve sağlıklı olarak üretilmesi, piyasaya arz edilmesi ve bunları üretenlerin, ticaretini yapanların, ithal edenlerin uymak zorunda oldukları esasları belirler.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ; doku kültürü yöntemleri ile üretilen meyve ve asma fidanı/üretim materyali ile çilek fidelerinin üretimi, kontrolü, sertifika/belge düzenlenmesi, etiketlenmesi, pazarlanması ve ithalat işlemlerini kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ; 31/10/2006 tarihli ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanununun 6 ncımaddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Araştırma kuruluşu: Bitki çeşitlerinin ıslahı veya bulunması ve geliştirilmesi ile ilgili faaliyet gösteren, nitelikleri ve çalışma usul ve esasları Bakanlıkça belirlenen, kamu kurum ve kuruluşları veya özel kuruluşları,
- b) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- c) Başvuru kuruluşu: Üretimin yapıldığı ildeki Bakanlık il müdürlüğü veya Bakanlık tarafından beyanname kabulü için yetkilendirilen kuruluşları,
- ç) Bitkicik: Doku kültürü yöntemi ile elde edilen ve dış ortam koşullarına aktarılmış nem, sıcaklık ve ışık bakımından kontrollü şartlar altında bulunan bitkileri,
- d) Bitki sağlığı kontrol kuruluşu: Zirai Mücadele Araştırma Enstitüleri veya Bakanlık tarafından, zararlı organizma kontrolü için yetkilendirilen kuruluşları,
- e) Doku kültürü (DK): Bitkilerin çeşitli kısımlarından alınan doku, organ veya hücrelerin sterilize edildikten sonra in vitro koşullarında kültüre alınması işlemini,
- f) Fidan: Anaç, çöğür, yoz veya çelik üzerine aşılama veya doğrudan eşeysiz vejetatif yollarla çelik, daldırma, doku kültürü yöntemleri ile üretilen aşılı veya aşısız meyve/asma fidanlarını,
- g) Fide: Çilekte bir üretim mevsiminde ana bitkilerden oluşan, doğrudan eşeysiz vejetatif yollar veya doku kültürü yöntemleri ile üretilen köklü bitkileri,
- ğ) Genel Müdürlük: Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünü,
- h) İklim (kültür) odası: İn vitro koşullarda yapay besi ortamlarında kültüre alınan doku ve organların büyüme ve gelişmeleri için, optimum sıcaklık, ışık ve gerekli durumlarda nem ihtiyaçlarının kontrollü olarak sağlandığı mekan/odaları,
- ı) İklim Odası Kontrol Raporu: İklim odasında bulunan mikro sürgünlerde yapılan kontrol sonucunda, tohumluk kontrolörü tarafından düzenlenen raporu,
- i) İn vitro: Laboratuvar ortamı veya yapay koşulları,
- j) İsmine doğruluk: Meyve ve asma fidanı ile çilek fidesi üreten, satan, depolayan veya sevk eden kişi ve kuruluşlarca etiketinde belirtilen anaç ve/veya çeşit adının garanti edilmesi halini,
- k) İtiraz Kontrol Raporu: İtirazlar üzerine, GENEL MÜDÜRLÜK tarafından görevlendirilen teknik elemanların itiraza konu durum ile ilgili hazırladıkları raporu,
- l) Kardeşlenme: Doku kültüründe bir bitki parçası veya mikro sürgünden elde edilen yeni yavru mikro sürgünleri,
- m) Mikro sürgün: İn vitro koşullarda elde edilmiş sürgünü,
- n) Parti: Aynı doku kültürü ortamına bir ay içerisinde çoğaltım amacı ile giren aynı bitkiden alınan üretim materyalini,
- o) Pazarlama: Üretim materyali veya fidan/fideleri kullanıma hazır olarak stokta bulundurma, satış için teşhir veya teklif etme, diğer kişiye satış veya teslimat işlemlerini,
- ö) Sertifikasyon kuruluşu: Bakanlık tarafından bu Tebliğde belirtilen sertifikasyon işlemlerini yapmakla yetkilendirilen kuruluşları,

- p) TTSM: Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Merkezi Müdürlüğünü,
r) Tohumluk kontrolörü: Bakanlık tarafından tohumluk sertifikasyonuna ilişkin kontrol, numune alma veya piyasa denetimleri ile ilgili yetkilendirilen resmi ya da özel gerçek kişileri,
s) Üretici: Üretim materyali veya fidan/fide konularında üretim, koruma ve/veya işleminden geçirme ve pazarlama faaliyetlerini profesyonel olarak yapan gerçek ya da tüzel kişi veya kuruluşlar ile kamu kuruluşlarını,
ş) Üretim materyali: Meyve ve asma fidanları ile çilek fidelerinin üretilmesinde kullanılan çelik, aşı gözü, aşı kalemi, klon, doku kültürü ortamındaki bitkicik, stolon, sürgün ucu ve meristem gibi vejetatif, tohum, çöğür ve yoz gibi generatif üretim materyalini,
ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Üretim, Sertifikasyon ve Pazarlama

Genel şartlar

MADDE 5 – (1) Üretim, sertifikasyon ve pazarlama ile ilgili şartlar aşağıda belirtilmiştir.

- a) Doku kültürü ile üretim yapacak üreticiler, doku kültürü ile tohumluk üretici belgesine sahip olmalıdırlar.
b) Doku kültürü yöntemi ile üretimi yapılacak olan çeşitlerin ülkemizde kayıt altında olması gerekir.
c) Başlangıç materyalinin alındığı bitkinin sertifikasının bulunmaması durumunda, uygun doku kültürü yöntemleri kullanılarak yapılan üretimler standart üretim materyali/fidan/fide olarak adlandırılırken; sertifikalı üretimlerde doku kültüründe kullanılacak kaynak bitkinin, bir nolu damızlık/ön temel blok, iki nolu damızlık/temel blok veya üç nolu damızlık/sertifikalı blok bitkilerinden olması gerekmektedir.
ç) Doku kültürü ortamındaki bitkicikler/mikro sürgünler en fazla 10 alt kültüre alınabilir ve ortamdaki bitkicikler/mikro sürgünler meyve/asmada en fazla bir yıl, çilekte en fazla 2 yıl süreyle kullanılabilir.
d) Doku kültürü yöntemlerinde üretim materyali ve fidan/fide üretimi kontrolleri, Bakanlık il müdürlüğü veya Bakanlığın yetkilendirdiği kuruluşun teknik elemanları tarafından yapılır.
e) Doku kültürü ortamındaki bitkicikler/mikro sürgünler pazarlanabilir. Ancak pazarlama sırasında satıcı tarafından, üretimlerin doku kültürü ortamında kalma süresi ve yapılan kontrollere ait belgelerin aslı/Bakanlık il müdürlüğü onaylı bir sureti alıcıya verilir. Bu üretimler de sertifikalı/belgeli ve etiketli olarak pazarlanabilir.
f) Doku kültürü ile çoğaltılan bitkicikler alıştırma ortamında en az bir ay; nem, güneş ışığı ve sıcaklık açısından kontrolsüz ortama adapte edildikten sonra pazarlanabilir.
g) Doku kültüründe kullanılan harcın; daha önce kullanılmamış olması zorunludur.
ğ) Doku kültüründeki bitkiler; kaynak bitkilerin sağlık şartlarını aynen devam ettireceklerinden, şüpheli durumlar dışında, tekrar hastalık veya zararlı kontrolüne tabi tutulmazlar.
h) Bitkiciklerde genetik değişime neden olabilecek kimyasal maddelere, besi ortamında yer verilmemelidir. Aksi halde üretimlere sertifika/belge ve etiket düzenlenmez.
ı) Doku kültürü ile çoğaltma yönteminde sadece koltuk altı gözler, bitkicikler/mikro sürgünler, sürgün ucu, sürgün ucu aşılama veya meristem kültürü kullanılabilir. Ancak sadece tohum anaçlarında embryo kültürü de kullanılabilir.
i) Doku kültürü ile üretilen meyve/asma fidan/fide/üretim materyalleri, 8/7/2010 tarihli ve 27635 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çilek Fidesi Üretimi, Sertifikasyonu ve Pazarlaması Yönetmeliği ile 3/7/2009 tarihli ve 27277 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Asma Fidanı ve Üretim Materyali Sertifikasyonu ile Pazarlaması Yönetmeliği ve Meyve Fidanı ve Üretim Materyali Sertifikasyonu ile Pazarlaması Yönetmeliği kapsamındaki bitki sağlığı standartlarına sahip olmalıdır.
j) Bu Tebliğde geçen belge ve formlar, Genel Müdürlük ve www.tohum.tugem.gov.tr internet adresinde yer alır.

Doku kültürü üretim materyali/fidan/fide beyannamesi

MADDE 6 – (1) Doku kültürü üretimlerine sertifika/belge ve etiket düzenlenebilmesi için, başvuru kuruluşuna beyanname verilmesi gerekir.

(2) Beyannamelerin düzenlenmesi ve kabul edilmesi aşağıdaki şekilde yapılır.

- a) Doku kültürü ile meyve ve asma fidanı/fidesi üretimlerinde, uygun beyanname doldurulur.
b) Doku kültürü yöntemi ile üretim materyali/fidan/fide beyannamesi, her parti için ayrı düzenlenir.
c) Beyannamelerde belirtilen çeşit ve anaç isimleri, kayıt edilip yayımlandığı şekilde yazılır.
ç) Doku kültürü ile üretim materyali/fidan/fide beyannamesi üç nüsha düzenlenir.
d) Doku kültüründe beyannamelerin başvuru kuruluşuna verilmesinde zaman sınırlaması yoktur. Ancak beyannamenin en geç, doku kültürü ortamına üretim materyali transferinden sonraki 10 gün içinde verilmesi gerekir.

e) Kamu kurum ve kuruluşları hariç, sadece doku kültürü ile tohumluk üretici belgesine sahip üreticilerin verdikleri beyannameler; başvuru kuruluşu tarafından onaylanarak, üretici belgesi tarih ve sayısı beyannameye yazılır. Uygun bulunmayan beyanname başvuru kuruluşu tarafından üreticiye gerekçesi belirtilerek iade edilir.

f) Doku kültürü beyannamesinde, sertifikalı üretimlerde üretim materyaline ait sertifika ve etiket miktarını gösteren belge/faturanın, başvuru kuruluşu onaylı birer sureti beyannameye eklenir.

g) Başvuru kuruluşu tarafından kabul edilerek onaylanan beyannamelerin birinci nüshası beyannameyi kabul eden başvuru kuruluşunda saklanır. İkinci nüsha kontrolde kullanılması için Bakanlık il müdürlüğünde görevli tohumluk kontrolörüne, üçüncü nüsha ise üreticiye verilir.

ğ) Beyannamelerde başlangıç materyalinin miktarı belirtilir. Bu miktar, materyal satın alınmışsa, faturada belirtilen miktardan fazla olamaz.

h) Beyannamelere ait tüm bilgiler elektronik ortamda kayıtlı olarak her ayın sonunda başvuru kuruluşu tarafından TTSM'ne gönderilir veya veritabanına kaydedilir.

ı) Bilgilerin doğru olmadığı belirlenen beyannameler; onaylanmış olsalar dahi, iptal edilir ve kontrol raporu düzenlenmez, bu beyannameler sonucunda düzenlenen kontrol raporuna istinaden sertifikalandırma/belgelendirme yapılmaz, verilen sertifika/belge ve etiketler iptal edilir.

Doku kültürü ile üretimde kontroller

MADDE 7 – (1) Doku kültürü ile meyve ve asmada üretim materyali/fidan/fide üretiminde Bakanlık il müdürlüğü teknik elemanları tarafından hem kültür odası, hem de alıştırma ortamında en az iki ayda bir defa olmak üzere kontroller yapılır. Ancak üreticinin üretimin başlangıcında ve pazarlama öncesinde genetik analizle çeşit tespiti yapılıncasına dair yazılı beyanda bulunması ve analizi yapacak kuruluşla yaptığı sözleşmenin bir suretini ibraz etmesi halinde; üretimin başlangıcında ve pazarlama öncesi birer kontrol yapılması yeterlidir. Çeşit tespiti genetik analizi, Genel Müdürlükçe yetkilendirilen kuruluşlar tarafından yapılır. Yetkili kuruluşlar, www.tohum.tugem.gov.tr internet adresinde yayımlanır.

(2) Kültür odası ve alıştırma ortamında yapılan her türlü iş ve işlemlere ait ayrıntılı bilgileri içeren kayıtlar üretici tarafından tutulur. Ayrıca kültürlerin morfofizyolojik anomalileri ve/veya hastalık bulaşmasından dolayı yok edilen örnekler de kayıt altına alınır. Kayıtlarda silinti ve kazıntı yapılamaz.

(3) Verilen her beyanname için bir kontrol raporu düzenlenir. Kontrol raporuna tohumluk kontrolörü tarafından yapılan tüm kontroller işlenir ve eklenen bölüm kontrolör tarafından imzalanır.

(4) Genetik analizle çeşit tespiti yapılmadığı durumlarda, doku kültürü kültür odası kontrol raporunda, tohumluk kontrolörü uygun bitki parçasının kullanıldığını, üretim materyali/fide üretiminde kallüs oluşumunun en az ve kardeşlenmenin, yaprak ve sürgünde çeşidin özelliğini göstermesi şartıyla en fazla bir bitkicikten 20 adet olacak şekilde yapıldığını; çeşitte ise kardeşlenme olmaksızın bitkiciklerin çeşidin sürgün ve yaprak özelliklerini gösterdiğini gözlemlemelidir.

(5) Tohumluk kontrolörü; genetik analizle çeşit tespiti yapılmadığı durumlarda, besi ortamındaki bitkiciklerde sürgünde boğum arasının kısılması, yaprakta şekil bozukluğu, aşırı kallüs oluşumu gibi olumsuzlukların gözlenmesi, anaç üretiminde kardeşlenmenin bir bitkicikten yirmiden fazla olması veya çeşitler için kardeşlenmenin olması halinde, üreticiye ihbarname verir. Bir sonraki kontrolde olumsuzluğun devam etmesi halinde yetiştirme kabı içindeki tüm bitkicikleri imha etmeye yetkilidir ve bu durumu kontrol raporuna işler. Kontroller alt kültüre alındıktan 10 gün sonraki kavanozlarda yapılır.

(6) Tohumluk kontrolörü tarafından doku kültürü ile üretilen bitkicikler için üç nüsha İklim Odası Kontrol Raporu düzenlenir. Raporların birer nüshası Bakanlık il müdürlüğünde muhafaza edilir; ikinci nüsha tohumluk kontrolörü tarafından kontrol döneminde kullanılır, üçüncü nüsha ise üreticiye verilir. Tohumluk kontrolörü tarafından kontrol raporuna işlenen kayıtlar, Bakanlık il müdürlüğündeki nüshaya da işlenir.

(7) Alıştırma ortamında düzenlenen kontrol raporunda belirtilen miktar, İklim Odası Kontrol Raporunda köklenme devresindeki veya alıştırılmaya alınmadan önceki en son belirtilen miktardan fazla olamaz.

(8) Alıştırma ortamına aktarılan bitkiler botanik bakımdan ait olduğu çeşidin özelliğini taşımalıdır.

(9) Alıştırma ortamı kontrol raporu, üç nüsha olarak düzenlenir. Birinci nüsha Bakanlık il müdürlüğünde kalır, diğer iki nüsha ise üreticiye verilir.

Etiket ve sertifika/belge düzenlenmesi

MADDE 8 – (1) Üretici, en son düzenlenen kontrol raporu ile birlikte etiket ve sertifika/belge talep formunu, TTSM'ne gönderir. Etiket talep formunda belirtilen üretim materyali/fidan/fide miktarı; kontrol raporunda belirtilen miktarın üzerinde olamaz. Virüsten arı üretimlerde, bitki sağlığı kontrol kuruluşu tarafından yapılan analiz sonucu/rapor, üretici tarafından TTSM'ne gönderilir. Çeşit tespiti genetik analizle yapılacağı beyan edilen üretimlerde ise çeşit tespit analiz sonucu/rapor, üretici tarafından TTSM'ne gönderilmeden sertifika/belge ve etiket düzenlenmez.

(2) TTSM; her viyole veya her kavanoza, tüplü fidanlarda her fidana, çilekte en fazla 1000 adet fide için bir etiket düzenleyerek üreticiye gönderir. Fidan/fide nakilleri sırasında üretici tarafından etiketlerin takılması zorunludur. Etiketle ilgili standartlar Genel Müdürlükçe belirlenir.

(3) Doku kültürü yöntemiyle üretilen üretim materyali/fidan/fidelerin etiketlerinde DK ifadesi yazılır.

(4) Alıcılar satın aldıkları üretim materyalleri ve fidanlara/fidelere ait etiketleri, gerektiğinde yetkililere göstermek amacıyla bir yıl süre ile muhafaza etmekle yükümlüdür.

Denetleme

MADDE 9 – (1) Doku kültürü ile meyve ve asma fidanı ile çilek fidelerinin üretimlerine ilişkin kontroller aşağıdaki esaslar dahilinde Bakanlık tarafından denetlenir.

a) Denetlenecek üretim alanları Genel Müdürlük tarafından belirlenir.

b) Başvuru kuruluşu tarafından gerçekleştirilen doku kültürü ile üretim materyali/fidan/ fide üretimi kontrollerinin denetimi için, Genel Müdürlük tarafından teknik eleman/elemanlar görevlendirilir.

c) Denetlemede iklim odası/alıştırma ortamı kontrolü yapılır ve rapor düzenlenir. Bu raporun üzerine “Denetleme Raporu” ifadesi yazılır.

ç) Denetim elemanları tarafından, denetleme raporu ile başvuru kuruluşunca düzenlenen kontrol raporu karşılaştırılarak farklılık olup olmadığı belirlenir. Şayet farklılık söz konusu ise, başvuru kuruluşuna ve üreticiye düzenlenen denetleme raporunun birer sureti verilir ve sertifikasyon/belgelendirme işlemlerinde denetleme raporu esas alınır.

İtiraz

MADDE 10 – (1) Üreticiler, düzenlenen kontrol raporlarına itirazlarını, kontrol raporunun düzenleme tarihinden itibaren en geç on gün içinde Genel Müdürlüğe yapar.

(2) Genel Müdürlük söz konusu itirazı değerlendirir, gerekli görür ise teknik eleman görevlendirir ve bu durumu itiraz sahibine bildirir. İtiraz sahibi, itirazının kabul edildiğine dair bilgiyi aldıktan sonra varsa, görevlendirilen kuruluşun döner sermaye hesabına itiraz ücretini yatırır. Yapılan kontrol sonucunda, itiraza konu olan durumla ilgili işleme esas olmak üzere itiraz kontrol raporu düzenlenir. Düzenlenen itiraz kontrol raporu, kontrol tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde Genel Müdürlüğe gönderilir. Genel Müdürlük, itirazla ilgili nihai kararını verir ve sonucu sertifikasyon kuruluşuna ve başvuru kuruluşuna bildirir. İtiraz kontrol raporu sertifikasyona/belge düzenlenmesine esas nihai rapordur.

(3) Denetleme amacıyla yapılan kontrollere itiraz edilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İdari yaptırımlar

MADDE 11 – (1) Bu Tebliğ hükümlerine aykırı hareket edenlere, Tohumculuk Kanununun 12 nci maddesinde belirtilen cezai hükümler uygulanır.

Ücretler

MADDE 12 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki hizmetler ücrete tabidir. Ücretler, 28/12/2006 tarihli ve 26390 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri Uygulama Yönetmeliği hükümlerine göre, hizmeti veren kuruluşun döner sermaye işletmesi hesabına peşin olarak yatırılır. Bu ücretler, Bakanlık tarafından her yıl ocak ayında yeniden değerlendirilme oranında belirlenir.

İstisnalar

MADDE 13 – (1) Bilimsel amaçlı çalışmalarda, araştırma ve geliştirme çalışmalarında ve genetik çeşitliliğin korunmasına yönelik çalışmalarda kullanılan üretim materyalleri ve fidan/fideler ile üreticinin kendi ihtiyacını karşılamak amacıyla ürettiği üretim materyali ve fidan/fideler bu Tebliğ kapsamı dışındadır.

Düzenleme yetkisi

MADDE 14 – (1) Bakanlık, bu Tebliğin uygulamasını sağlamak üzere her türlü düzenlemeyi yapmaya yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Yurtdışından ön temel, temel veya sertifikalı sınıfta belgesi ibraz edilmek koşuluyla doku kültüründe meyve/asma anacı ithali 31/12/2011 tarihine kadar yapılabilir.

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Tebliğin yürürlüğe girmesinden önce başlamış olan doku kültürü üretimleri için, üretici tarafından 60 gün içinde beyanname verilmesi halinde üretilere sertifika/belge ve etiket düzenlenebilir.

Yürürlük

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.